

FITXA IDENTIFICATIVA**DADES DE L'ASSIGNATURA**

Codi: 35509
Nom: Fonètica i fonologia espanyoles
Cicle: Grau
Crèdits ECTS: 6
Curs acadèmic: 2025-26

TITULACIONS

Titulació	Centre	Curs	Període
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Facultat de Filologia, Traducció i Comunicació	1	Primer quadrimestre

MATÈRIES

Titulació	Matèria	Caràcter
1003 - Grau Estud. Hispànics, Lleng.Espan.i Literat.	Gramàtica descriptiva del espanyol	OBLIGATÒRIA

COORDINACIÓ

QUILIS MERIN MERCEDES

RESUM

Fonètica i Fonologia Espanyoles és una assignatura que s'insereix en el mòdul de Llengua Espanyola i dins de la matèria *Gramàtica Descriptiva de l'Espanyol*. Està concebuda com una assignatura de formació general en el Grau d'Estudis Hispànics i forma part també del Minor en Estudis Hispànics per als graus d'Estudis Anglesos, Filologia Catalana, Filologia Clàssica i Llengües Modernes i les seues Literatures.

L'objectiu principal d'aquesta assignatura és proporcionar els coneixements bàsics i fonamentals en les disciplines de fonètica i fonologia generals des d'una perspectiva sincrònica i multilingüe, per tal d'abordar la descripció teòrica i les aplicacions pràctiques dels nivells fonètic i fonològic de la llengua espanyola, que constitueixen el nucli principal dels seus continguts.

S'hi estudiaran els conceptes fonamentals de la fonètica i la fonologia generals, amb una atenció especial al funcionament del sistema fonètic i fonològic de l'espanyol estàndard, tant pel que fa al sistema vocàlic com al consonàntic. Així mateix, s'introduiran nocions relatives a l'accent i a l'entonació en espanyol. L'assignatura també tractarà qüestions problemàtiques relacionades amb estos nivells de descripció lingüística i la seua connexió amb els nivells morfològic i sintàctic de l'espanyol, que formen part de la matèria *Gramàtica Descriptiva de l'Espanyol*, amb la qual es pretén oferir una descripció integral del sistema gramatical espanyol, des de les unitats distintives més menudes fins a les unitats combinatòries oracionals i textuals més complexes.

En aquesta assignatura s'atén especialment l'ODS4.

CONEXEMENTS PREVIS

RELACIÓ AMB ALTRES ASSIGNATURES DE LA MATEIXA TITULACIÓ

No s'ha especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis.

ALTRES TIPUS DE REQUISITS

No s'han especificat restriccions de matrícula amb altres assignatures del pla d'estudis. Requisits o recomanacions prèvies: no hi ha cap requisit.

COMPETÈNCIES / RESULTATS D' APRENENTATGE

-

Conèixer i aplicar corrents i metodologies de la lingüística.

Conèixer la gramàtica i desenvolupar les competències comunicatives en llengua espanyola.

Conèixer la història interna i externa de la llengua espanyola.

Identificar problemes i temes d'investigació i avaluar la seua rellevància en l'àmbit de la llengua, la literatura i el teatre en espanyol.

Que els estudiants hagen demostrat posseir i comprendre coneixements en una àrea d'estudi que parteix de la base de l'educació secundària general, i se sol trobar a un nivell que, si bé descansa en llibres de text avançats, inclou també alguns aspectes que impliquen coneixements procedents de l'avantguarda del seu camp d'estudi.

Que els estudiants hagen desenvolupat aquelles habilitats d'aprenentatge necessàries per a emprendre estudis posteriors amb un alt grau d'autonomia.

Que els estudiants puguen transmetre informació, idees, problemes i solucions a un públic tant especialitzat com no especialitzat.

Que els estudiants tinguen la capacitat d'arreglar i interpretar dades rellevants (normalment dins de la seua àrea d'estudi) per emetre judicis que incloguen una reflexió sobre temes rellevants d'índole social, científica o ètica.

DESCRIPCIÓ DE CONTINGUTS

1. FONÈTICA Y FONOLOGIA

- 1.1. La comunicació i laspecte fònic del llenguatge: substància i forma
- 1.2. Distinció entre fonètica i fonologia: conceptes i unitats fonamentals
- 1.3. La descripció fonètica i la descripció fonològica

2. FONÈTICA ARTICULATÒRIA

- 2.1. Descripció de l'aparell fonador
- 2.2. Fonació i articulació
- 2.3. Criteris articulatoris per a la classificació dels sons
- 2.4. Classificació dels sons del llenguatge
- 2.5. Els alfabet fonètics AFI i RFE

3. FONÈTICA ACÚSTICA

- 3.1. El so, els seus components i els seus fonaments fisicoacústics
- 3.2. Les mostres espectrogràfiques i la seva interpretació acústica

4. FONÈTICA PERCEPTIVA

- 4.1. Fisiologia de l'òrgan auditiu. Aspectes generals
- 4.2. La percepció

5. FONOLOGIA

- 5.1. Les unitats fonològiques: fonema i tret distintiu
- 5.2. Procediments descriptius en Fonologia
- 5.3. Les oposicions fonològiques. El Binarisme.
- 5.4. Classificació estructural de les oposicions fonològiques
- 5.5. Neutralització i Arxifonema. Distribució defectiva i Hipofonema.
- 5.6. Correlacions i feixos de correlacions. Parelles correlatives. Marca de correlació.
- 5.7. Elements de Morfo(fo)nologia i Fonosintaxi.

6. EL SUBSISTEMA VOCÀLICO DE L'ESPANYOL

- 6.1. Descripció dels sons vocàlics: criteris articulatoris i acústics
- 6.2. Agrupacions vocàliques. Diftongs i triptongs. Hiat i sinèresi. Sinalefa
- 6.3. Subsistema vocàlic: Fonemes vocàlics de l'espanyol. Trets pertinents. Oposicions vocàliques. Semivocals i semiconsonants

7. EL SUBSISTEMA CONSONÀNTIC DE L'ESPANYOL

- 7.1. Descripció dels sons consonàntics: criteris articulatoris i acústics. Al·lòfons consonàntics.
- 7.2. Agrupacions consonàntiques
- 7.3. Subsistema consonàntic. Fonemes consonàntics de l'espanyol. Trets pertinents. Oposicions consonàntiques. Neutralitzacions, arxifonemes. Distribucions defectives, hipofonemes. Fes de correlacions

8. LA SÍLABA I ELS SUPRASEGMENTS

- 8.1. La síl·laba fonètica. La síl·laba fonològica. Estructures sil·làbiques de l'espanyol.
- 8.2. L'accent. Naturalesa, graus i funcions.
- 8.3. L'entonació. Elements constituents de la corba entonativa. La Unitats Entonatives. Grup fònic i grup d'entonació. Les funcions de l'entonació. Nivells danàlisi

Aquestos continguts es plasmen en els següents resultats d'aprenentatge:

- Tenir capacitat de manejar informació bibliogràfica pertinent, especialitzada i actualitzada.
- Ser capaç d'elaborar correctament i adequadament textos orals i escrits de diferents tipus en espanyol.
- Ser capaç d'organitzar de manera autònoma un projecte propi de reflexió o investigació dins l'àrea.
- Ser capaç de donar suport a la tradició filològica i lingüística crítica per comprendre textos de reflexió i investigació lingüística.
- Ser capaç d'aplicar els coneixements sobre el sistema gramatical de l'espanyol en contextos especialitzats i acadèmics per identificar temes de recerca rellevants.
- Ser capaç de reflexionar sobre els dubtes i les dificultats que es plantegen en l'ús actual de la llengua.
- Ser capaç d'identificar les característiques del sistema fonològic de l'espanyol, així com els principals problemes de la descripció fonològica.

VOLUM DE TREBALL (HORES)

ACTIVITATS PRESENCIALS

Activitat	Hores
Teoria-Pràctiques	60,00
Total hores	60,00

ACTIVITATS NO PRESENCIALS

Activitat	Hores
Assistència a altres activitats	0,00
Elaboració de treballs individuals o en grup	0,00
Estudi i treball autònom	60,00
Preparació de classes	20,00
Preparació d'activitats d'avaluació	0,00
Resolució de casos pràctics	10,00
Total hores	90,00

METODOLOGIA DOCENT

La metodologia d'ensenyament i aprenentatge s'articula al voltant de dos tipus d'activitats (presencials i no presencials):

a) **ACTIVITATS FORMATIVES PRESENCIALS** (representen el 30 % dels crèdits ECTS, 1,8 crèdits, 45 hores lectives).

En aquestes activitats formatives el professor atindrà principalment l'estudi de l'àmbit fònic de la llengua espanyola, i seran la base del disseny dels exercicis i activitats pràctiques.

Aquestes pràctiques exigeixen un nombre reduït d'estudiants, ja que impliquen una interacció més individualitzada. Aquestes activitats fomentaran les competències exposades en aquesta guia docent:

1) Continguts teòrics sobre cada tema del programa, recolzats en la lectura per part de l'alumne, prèvia o simultània a les explicacions en classe, de les obres recomanades o de diversos textos proporcionats.

2) Continguts pràctics, comentari de la bibliografia bàsica, l'exposició i anàlisi de textos en el seu aspecte fònic. Es tractaran una sèrie de temes centrals sota la supervisió del professorat.

b) **ACTIVITATS NO PRESENCIALS I TUTORIES** (representen el 70 % del volum de treball, 4,2 crèdits, 105 hores).

Aquest treball personal pot incloure l'elaboració de treballs individuals o en grup sobre qüestions fòniques, la resolució d'activitats i la preparació de l'examen final.

Tot aquest treball suposa la consulta bibliogràfica i la lectura crítica de textos representatius d'aquestes qüestions, el foment d'un esperit reflexiu i la implicació activa de l'estudiant en el procés de construcció dels seus coneixements del nivell fònic de la llengua espanyola. Aquestes activitats fomentaran les competències exposades en aquesta guia docent.

S'utilitzarà l'Aula Virtual per proporcionar material de suport a les classes i exposicions, així com per a mantindre l'alumnat informat d'avisos, instruccions i convocatòries d'interès que s'hi publiquen.

AVALUACIÓ

L'avaluació de l'aprenentatge consta de dues parts fonamentals: un examen escrit i unes activitats pràctiques.

L'avaluació de les dues parts es detalla a continuació per a la primera i la segona convocatòria.

1a CONVOCATÒRIA

70% Examen (fins a 7 punts de la nota final).

El tipus i l'estructura de l'examen final consistirà en preguntes breus i/o tipus test (5/7) i la realització d'una pràctica de transcripció fonètica i fonològica (2/7).

1. Cal obtindre una nota mínima a les dues parts de l'examen: en la part teòrica, un mínim de 2 punts sobre 5. En la part pràctica de transcripció, és obligatori completar les dues transcripcions, fonètica i fonològica, i és necessari obtindre al menys 0,7 punts entre les dues per mitjana amb la nota de la part teòrica.

2. És una prova obligatòria. La nota obtinguda només és vàlida en la convocatòria en què es presenta.

30% Pràctiques (fins a 3 punts de la nota final).

El tipus i el nombre d'activitats pràctiques consistirà en la realització d'exercicis sobre els temes tractats i transcripcions fonètiques i fonològiques.

1. Opció A. Amb assistència regular al curs. S'avaluaran les activitats pràctiques programades per a cada curs i grup que hauran de realitzar-se obligatòriament durant el període docent de l'assignatura (primer quadrimestre). Per tant, també es tindrà en compte l'assistència regular i participativa a classe, així com el seguiment de les lectures recomanades, exercicis i activitats pràctiques. La nota obtinguda serà vàlida per a la primera i segona convocatòria.

2. Opció B. Sense assistència regular al curs. Es programaran activitats específiques per presentar en la data de l'examen.

2a CONVOCATÒRIA

70 % Examen. El tipus i l'estructura de l'examen final seran els mateixos que en la primera convocatòria: preguntes breus i/o tipus test (5/7) i una pràctica de transcripció fonètica i fonològica (2/7), en les mateixes condicions.

30 % Pràctiques. Poden donar-se dues situacions:

- Opció A. Amb les pràctiques aprovades en la primera convocatòria: es conservarà la nota de pràctiques obtinguda en la primera convocatòria.
- Opció B. Sense les pràctiques aprovades: es programaran activitats específiques per a presentar en la data de l'examen.

El sistema d'avaluació també té en compte les competències que l'estudiant ha d'adquirir, entre les quals es troben les de redacció i correcció en espanyol. Per tant, si l'alumne comet faltes d'ortografia, ortotipografia o d'expressió, cada falta comportarà una reducció en la qualificació obtinguda. Un total de cinc faltes implicarà que l'examen siga qualificat amb zero punts; igualment, també es podrà suspendre l'examen si el nombre de faltes és inferior a cinc, però el professorat responsable considera que la seua gravetat ho justifica.

El sistema general de qualificacions seguirà la normativa de la *Universitat de València* aprovada pel Consell de Govern del dia 30 de maig de 2017. ACGUV 108/2017.

L'honestedat intel·lectual és fonamental en les comunitats acadèmiques i per a una avaluació justa del treball de l'estudiantat. Tots els treballs presentats en aquesta assignatura han de ser d'autoria original. No s'admetran treballs en què s'haja utilitzat col·laboració fraudulenta o la composició amb ajuda d'intel·ligència artificial (com ChatGPT o altres), excepte si l'ús forma part dels continguts de l'assignatura i ha estat autoritzat pel professorat que l'imparteix.

BIBLIOGRAFIA

Referències bàsiques

HIDALGO, Antonio y QUILIS, Mercedes (2012): *La voz del lenguaje: Fonética y Fonología españolas*. València. Tirant Humanidades.

Referències complementàries

ALARCOS, Emilio (1981): *Fonología española*. Madrid. Gredos.

CANTERO SERENA, Francisco J. (2002): *Teoría y análisis de la entonación*. Barcelona. Universitat de Barcelona.

FERNÁNDEZ PLANAS, Ana M.^a (2005): *Así se habla. Nociones fundamentales de fonética general y española. Apuntes de catalán, gallego y euskara*. Barcelona. Horsori.

FERNÁNDEZ GIL, Juana y LLISTERRI BOIX, Joaquim (coords.) (2024): *Fonética y fonología descriptivas de la lengua española*. Georgetown University Press.

HIDALGO NAVARRO, Antonio (2019): *Sistema y uso de la entonación en español hablado*. Santiago de Chile. Universidad Alberto Hurtado.

MARTÍNEZ CELDRÁN, Eugenio (1984): *Fonética*. Barcelona. Teide.

MARTÍNEZ CELDRÁN, Eugenio (1989): *Fonología general y española*. Barcelona. Teide

NAVARRO TOMÁS, Tomás (1982): *Manual de pronunciación española*. Madrid. CSIC.

QUILIS, Antonio (1985): *El comentario fonético y fonológico de textos*. Madrid. Arco Libros.

QUILIS, Antonio (1993): *Tratado de fonética y fonología españolas*. Madrid. Gredos.

QUILIS, Antonio (1997): *Principios de fonética y fonología españolas*. Madrid. Arco Libros.

REAL ACADEMIA ESPAÑOLA (2011): *Nueva gramática de la lengua española: Fonética y fonología*. Madrid. Espasa.

VEIGA, Alexandre (2002): *Estudios de fonología funcional*. A Coruña. Toxosoutos